

Van Hei naar Turf

14 juni
Turfmeersen op z'n zondags

20 juni
Midzomernacht Heidebos

12 juli
BIG JUMP

Juli - september
Fietszoektocht

Laatste Big Jump
12 juli
Zorg dat je erbij bent!

Actie voor behoud van de natuur	3
Activiteiten	4
Heidebosprokkels	6
Vlinderberm krijgt bijenhotel.....	7
Fietszoektocht.....	8
Voorjaarswandeling in het Etbos	9
De natuur (over)belicht	10
Natte voeten in de Reepkens	11

Nieuwe website Natuurpunt

Natuurpunt heeft een nieuwe website. Binnenkort zal onze afdeling ook haar eigen website vernieuwen en uitbouwen via deze website van Natuurpunt. Momenteel vind je ons nog op www.heidebos.be

Ga nu maar al eens een kijkje nemen: www.natuurpunt.be

Lidgeld

Het lidgeld van Natuurpunt bedraagt 24 euro per gezin. Als lid krijg je het tijdschrift Natuur.blad en dit afdelingstijdschrift, geniet je van een aanzienlijke korting op producten uit de Natuurpunt Winkel en neem je gratis deel aan geleide wandelingen. Over deze en nog andere voordelen die je hebt als Natuurpuntlid, lees je meer in Natuur.blad of op www.natuurpunt.be. Leden kunnen zich abonneren op Natuur.focus, het natuurhistorisch tijdschrift en/of Natuur.oriolus, het tijdschrift over vogels. Een abonnement voor één van beide kost 8,5 euro bovenop het lidmaatschap. Het lidmaatschap, samen met een abonnement op beide tijdschriften, bedraagt 38,50 euro. Lidgeld en / of abonnementsgeld kan je storten op IBAN: BE17 2300 0442 3321 met vermelding van naam of lidnummer (voor de hernieuwingen) en Natuur.focus en / of Natuur. oriolus (voor de abonnementen).

Werkten mee

Griet Buyse, Jean-Pierre De Rycke, Gert Du Cheyne, Frans Goris, Kurt Jonckheere, Annemie Philips, Norbert Van Acker, Peter Wesemael

Foto's

Foto's: zie binnenin tijdschrift
Foto voorpagina: Big Jump 2014:
Griet Buyse

Eindredactie & layout

Griet Buyse

Redactieadres

Griet Buyse, Trekweg 107, 9030 Mariakerke, 09 329 55 45, griet.buyse@gmail.com

Steun

Steun de projecten van Moervaart-Zuidlede. Een gift is fiscaal aftrekbaar vanaf 40,00 euro (alle giften in één jaar aan Natuurpunt vzw worden samengeteld).

Rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer vzw.

Vermeld één van onze projectnummers:

- **Moervaart-Zuidlede** **3617**
- **Heidebos** **6636**
- **Turfmeersen** **6113**
- **Reepkens** **6119**
- **Zandberg** **6668**

Red de natuur in uw gemeente. Nu het nog kan!

Als het van de Vlaamse minister en administratie afhangt, is het binnenkort misschien gedaan met de werking van natuurverenigingen rond lokale natuurgebieden. Er zijn plannen opgedoken om het nu al ontoereikende natuurbeleid voor verenigingen nog verder te kortwieken. Zo wordt onder meer de steun voor aankoop en beheer van kleine gebieden geschrapt en dreigt de steun voor de samenwerking met gemeenten te verdwijnen.

Daar komen vzw Durme, Limburgs Landschap en Natuurpunt tegen in actie. Als terreinbeherende verenigingen, willen ze meer toegankelijke natuur dichtbij, voor iedereen. Bovendien vervullen ze een belangrijke taak in de samenleving: ze verenigen mensen rond een positief thema, maken mooie natuurgebieden, en organiseren tal van activiteiten.

Ook enkele natuurgebieden in onze afdeling zouden hierdoor niet meer kunnen uitbreiden en in het gedrang komen.

Walter De Rijcke bezorgde ons een aantal prachtige foto's van de gallowayrunderen in het Heidebos!

Overtuig minister Schauvliege samen met ons om deze plannen aan te passen

Natuur dichtbij voor iedereen in uw gemeente is belangrijk en verdient de beste bescherming. Daar is een volwaardige, continue financiering voor nodig, waardoor beheerde natuurgebieden hun gemeenschapsfunctie beter vervullen. Zowel natuurverenigingen als gemeenten kunnen hier een cruciale rol spelen, afhankelijk van hun kerntaken en expertise.

Hoe kan u helpen?

U kan helpen om Vlaams minister voor Natuur Joke Schauvliege te overtuigen om de voorstellen aan te passen.

Teken onze petitie via <http://www.natuurpunt.be/petitie>

Lees daar ook de volledige tekst over de actie.

Activiteitenkalender juni - september 2015

Zondag 14 juni De Turfmeersen op z'n zondags

Waar is de tijd dat zowat elke weide vol bloemen stond? In de Turfmeersen vind je nog dit rijk bloementapijt. Allerlei bijen, hommels en vlinders komen er nectar halen en vliegen van de ene bloem naar de andere. Ook in de Moerenloop, de kleine kreek in het midden van de Turfmeersen, valt er heel wat te beleven. We nemen enkele flinke scheppen uit het heldere water en tonen je wat er zoal in leeft. De wandeling start aan de Terwestbrug, Moervaart in Moerbeke-Waas. Laarzen zijn noodzakelijk bij deze wandeling. Na de wandeling kan er nagepraat worden in de schuur met frisdrank en het gekende natuurbier Gageleer.

Afspraak: 14u30 aan Terwestbrug in Moerbeke
Meer info en gids: Marc Martens, 09 345 78 63, marcmartens1953@hotmail.com

Zaterdag 20 juni Midzomernacht in het Heidebos en nachtvlinders kijken aan de boshut

Als je denkt dat er bij het vallen van de duisternis niet veel meer te beleven valt in de natuur, overtuig dan jezelf van het tegendeel tijdens de begeleide sfeervolle avondwandeling door het Heidebos. De ervaren conservators gidsen deze wandeling. Traditioneel keuvelen we na in de boshut aan de open haard over de opgedane ervaringen en waarnemingen. Gezelligheid troef met frisdrank, Gageleer (biostreekbier van Natuurpunt) en koffie.

Aan de boshut stelt Kurt Jonckheere alles op om nachtvlinders te kijken. Meer dan de moeite waard om deze nachtelijke diertjes.

Afspraak om: om 21u30 op parking 2 van het Heidebos (parking langs de Wachtebeekse kant)

Meer info: Gert Du Cheyne, 09 345 83 33, gert.du.cheyne@gmail.com of Marc Martens, 09 345 78 63, marcmartens1953@hotmail.com

JULI, AUGUSTUS, SEPTEMBER

Fietszoektocht Zevenkerkentocht

Deelnameformulieren: bij meerdere handelaars in onze gemeenten. Raadpleeg www.heidebos.be voor alle adressen of stuur een e-mail naar Norbert Van Acker op vanackernorbert@gmail.com.

Meer info op pagina 8.

Zondag 12 juli: (laatste) Big Jump Spring mee met Carry Goossens

Op precies hetzelfde tijdstip springen in heel Europa duizenden mensen in rivieren, waterlopen en meren om te tonen dat ze wakker liggen van proper water.

Laatste kans om mee te doen aan Big Jump!

Big Jump geeft de Europese kaderrichtlijn water meer bekendheid. Die richtlijn wil tegen 2015 alle Europese waterlopen ecologisch in een 'goede toestand' brengen. Een ambitieus doel dat moeilijk te bereiken is zonder steun van het brede publiek. Daarom brengt de Big Jump elk jaar opnieuw zoveel mogelijk mensen (letterlijk) opnieuw in contact met waterlopen.

Voor de zesde keer organiseert Natuurpunt Moervaart-Zuidlede met volledige medewerking van de gemeenten Lochristi, Wachtebeke als Moerbeke-Waas deze Big Jump. Big Jump wordt georganiseerd door Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu en Goodplanet in samenwerking met o.a. Aquafin, Lampiris.

Big Jump in de Moervaart wordt tevens gesteund door ArcelorMittal Gent. Duikclub de TritonDivers Wachtebeke en onze vrienden van de brandweer zone centrum zullen aanwezig zijn in duikersuitrusting en met een boot voor professionele begeleiding in het water.

Zwem jij ook mee?

Breng je zwemgerief en watersandalen mee. We zwemmen ongeveer 100 m. Kinderen onder de twaalf jaar moeten begeleid worden in het water. Zorg er gerust voor dat je mooi verkleed bent, dat is méér dan welkom!

Deelnemen is winnen!

Gemeente Moerbeke-Waas zal gratis aan de 100 eerste deelnemers in jump- of zwemuitrusting een chocoladereep uit Wereldwinkel geven. Inschrijven vanaf 14.00u in tent van Natuurpunt. Ook Aquafin zal ter plaatse 'iets' uitdelen aan alle springers.

Nog meer te winnen? Vanaf begin juni worden flyers met meer info verdeeld via gemeentehuizen, bibliotheken, lagere scholen ea. van Lochristi, Moerbeke-Waas, Wachtebeke en Zelzate met daarop info voor het winnen van een GoPro camera.

Carry Goossens en politici van binnen en buiten onze afdeling doen alvast mee aan deze ludieke actie. Jij toch ook?

Waterdierpjes kijken

Doorlopend verzorgen de Milieuviesraden van Wachtebeke en Lochristi een demostand over kwaliteit van het oppervlaktewater van de Moervaart. Ook gratis posters rond de biodiversiteit rond en in het water en interessante brochures van de Vlaamse milieumaatschappij en een zoekstand naar de soor-

ten waterdierpjes met het blote oog en microscoop.

In de tent van Natuurpunt serveren wij vlaaien, frisdrank van Wabeekse Drankenservice en de befaamde Gageleer, het vermaarde biostreekbier van Natuurpunt.

Afspraak: Vanaf 14u ter hoogte van Overledebrug aan de Moervaart te Wachtebeke.

Deelname is gratis.

Meer info: Jean-Pierre De Rycke, 0477 562 226, drjean-pierre@scarlet.be of Mia Van Streydonck, 0474 435 789, vsmia@hotmail.be Kijk zeker ook op Facebook via Big Jump Wachtebe of www.bigjump.be

Kapsalon
Marleen

Zaffelare Dorp 35, 9080 Lochristi
☎ 09-355 81 45

Heidebossprokkels

GERT DU CHEYNE

Enkele weken terug was het duidelijk: het bos was hoogzwanger van de lente. De bomen hingen vol met bolle blozende bladknoppen met een kleurenpalet variërend van geel, groen, oranje, bruinrood en zelfs vleugjes paars zaten erin verborgen. Fitissen en zwartkoppen sprongen wat verlegen door de kruinen op zoek naar een tener blad om zich te verstoppen maar tevergeefs. Maar kijk nu, enkele dagen verder is als bij toverslag de kale takkenhoop van het bos veranderd in een oase van heerlijk, smakelijk lentegroen.

Het blijft een ongelooflijk wonder dat op enkele dagen tijd zo'n massa bladvolume wordt geproduceerd door al die bomen. Alle loofbomen pompen uit volle levenslust tonnen sappen naar bladknoppen om dan als volleerde tovenaars al dat groen naar buiten te spuwen. Ondertussen boterbloemt het op de bosbodem heerlijk geel van het speenkruid tot het kleine hoefblad. De wilde appels staan in bloei en lijken wel verlokkelijke bruiden. Meidoorns doen niet onder en geuren heerlijk lentefris. De eerste zandbijen komen al nippen aan hun witte bloesems. Kortom, het bos is er klaar voor om de meer flamboyante

Afrikaanse gasten te ontvangen. Nemen we nu de bonte vliegenvangers, keurige heren in smetteloos wit-zwart maatpak. Of de immer kleurrijke gekraagde roodstaart die met zijn wat hese stem er toch een vrolijk lied weet uit te peuren. Wie weet komt een wielewaal met zijn zonnig geel pak en verlokkelijke zwoele zomerse zang het bos al een warm extra tintje geven. En met het roepen van de koekoeken en het kwetteren van de boerenzwaluwen is de zon er helemaal om er gulzig in te bijten.

Boomleeuweriken zitten al met bedelende jongen onder het pijpenstrootje als spotvogels nog ijverig op zoek moeten gaan om een geschikte plekje te vinden. Het is al heel druk in het bos en de beste plaatsjes zijn natuurlijk al ingenomen door de vroege vogels. Wellicht is er nog wel een vlierstruik vrij voor deze heerlijke vrijbouter, die met zijn ruim scala aan zangstrofen je meermaals in de luren legt.

Het is nu waanzinnig genieten van die geuren, kleuren en heerlijke zangen in het Heidebos!

Je gaat daar toch ook eens piepen komende dagen?

Boomleeuwerik www.natuurweetjes.nl

Vlinderberm krijgt bijenhotel!

TEKST EN FOTO'S: KURT JONCKHEERE

Eind 2014 werden langs de noordkant van de vlinderberm in Beervelde (de kant van de spoorweg) door ProNatura (in opdracht van de gemeente Lochristi) streekeigen struiken aangeplant. Begin april 2015 rees er plots een gigantisch bijenhotel uit de grond! De metselbijen zullen heel wat werk hebben om dit op te vullen...

Tijdens al deze werken werd nogal wat grond verplaatst zodat het nu nog eventjes wachten is tot alles terug in bloei staat. Daarna kunnen we verder met het gefaseerd beheer om een gevarieerde berm te creëren voor de vlinders en de andere insecten. Kom gerust een kijkje nemen!

Met dank aan de gemeente Lochristi en ProNatura.

Meer info over de vlinderberm? Kurt Jonckheere, kjon@yucom.be

Nieuwe poel in het Heidebos

In het Heidebos werd een nieuwe poel gegraven. De poel ligt dichtbij de plaats waar de laatste geboortebossen werden aangeplant, niet ver van de expressweg. De poel heeft zwak hellende wanden. Dit biedt heel wat voordelen. Door de zachte helling ontstaan er ondiepe zones aan de rand van de poel, waar het water sneller opwarmt. Dit maakt de poel interessanter voor heel wat dieren en planten.

Nieuwe poel - Foto Griet Buyse

16de Fietszoektocht: zevenkerkentocht!!

TEKST: NORBERT VAN ACKER FOTO'S: WWW.KERKENINVLAANDEREN.BE

Voor de 16de keer richt onze Natuurpuntafdeling een fietszoektocht in vanaf begin juli tot eind september. Dit jaar is het de "zeven kerkentocht". Het voordeel van deze lange periode is dat je gemakkelijk de combinatie kan zoeken van goed fietsweer en goesting om te fietsen. En dan spring je op je fiets!

Het nadeel is: wacht niet tot op het laatste want vóór je het weet is het september. En misschien moet je wel een tweede, of wie weet, een derde keer op tocht om alle vragen zo goed mogelijk op te lossen.

Het parcours is 34,8 km lang en we rijden langs landelijke wegen en vergeten kerkwegels van de ene kerk naar de andere in onze eigen mooie streek. Je lost 20 vragen op, zoekt 10 foto's en dan is er nog een algemene vraag.

Het is de ideale manier om in groep, met familie, met vrienden een goedkope plezante aangename namiddag door te brengen. De vragen zijn educatief en het fietsen is sportief.

Je kan dus op zeven plaatsen in de fietslus stappen, ik som de kerken even op: Zaffelare, Mendonk, Sint-Kruis-Winkel, Wachtebeke, Moerbeke, Doorslaarsdorp en Zeveneken.

De deelnemingsformulieren zijn op diverse plaatsen te koop, raadpleeg onze website: www.heidebos.be of stuur een e-mail naar Norbert Van Acker op vanackernorbert@gmail.com.

Voor de dorstigen is ook aangeduid waar men zich een pint kan aanschaffen, kwestie van niet uit te drogen.

We houden op **zaterdag 24 oktober** de prijsuit-

reiking met bekendmaking van de winnaar(s).

Die avond hebben we een voorprogramma met een spreker, een pauze en daarna wordt de fietszoektocht aan de hand van een presentatie gereden en komen de oplossingen op de vragen en foto's zo aan bod.

We houden de veiligheid van de fietser altijd voor ogen en berijden zoveel mogelijk fietsvriendelijke wegen. Helaas is dit in ons landje niet altijd doenbaar. Daarom zijn de gevaarlijke plaatsen aangeduid met "voorzichtig" of "kijk uit".

Iedereen wordt geacht zich aan de verkeersregels te houden en zo te zorgen voor zijn eigen veiligheid.

Ik ben nieuwsgierig hoeveel liefhebbers dit jaar de uitdaging aangaan en op zoek gaan naar de juiste antwoorden. Wie wint dit jaar de fles champagne? **Ik wens jullie alvast veel fietsplezier en zoeken maar!**

Foto boven: kerk Zeveneken

Foto onder: kerk Moerbeke-Waas

©www.kerkeninvlaanderen.be

Voorjaarswandeling in het Etbos

TEKST EN FOTO: ANNEMIE PHILIPS

Op een prachtige voormiddag gingen we op stap. Vertrekend aan de Etboshoeve willen we genieten van de natuur en onze kennis wat updaten over het gebied.

Helderblauwe lucht, aangename temperaturen en de natuur die volop tot leven komt. We zien al gauw drie reigers overvliegen waarvan eentje het hof maakt. Een koppel fazanten, meerkoeten, een waterhoentje, grauwe eenden, tjif tjaf, koekoek, winterkoninkje: het kan niet op!

Dan horen we een luid en uitbundig gezang. We zien een klein grijs vogeltje met een zwarte kap. Het mannetje zwartkop. Terwijl we aan het spotten zijn verschijnt het vrouwtje met een bruine kap. Het trekvogeltje broedt in heel Europa waar veel loofhout is. In onze tuinen is hij ook soms te horen. Het vrouwtje heeft veel werk. Het bouwt vaak verschillende nesten waaruit het mannetje er dan eentje mag kiezen. Van verwennerij gesproken! De nestjes zitten verborgen in dicht struikgewas en brandnetels. Het wordt vrij losjes gebouwd met stengels, grashalmen en wortels, daarom is het bijna doorzichtig. Hopelijk komt het koppeltje tot een legsel van drie tot zes roodachtige piepkleine eitjes met vlekjes. In mei smullen ze dan misschien van nectar en meeldraden, later van insecten, spinnen en andere diertjes, om in het najaar te eindigen met besjes.

Het voorjaar is het ideale moment om vogels te spotten de bladervorming komt op gang. De vogels zijn doorheen de takken nog heel goed te zien. Opvallend aanwezig waren ook de vlinders. Langs het water zien we de mooie bloeiwijze van de zegge. Het stervormig speenkruid staat volop in bloei. We wandelen in een elzenbos waar eenbesen klaar staan om te bloeien en de keverorchis is ook aanwezig.

Op het einde van de wandeling zien we het bloeiende groot hoefblad langs de waterkant, prachtig! Onze korte wandeling duurt al gauw enkele uren en dan keren we huiswaarts want onze magen

laten van zich horen.

De natuur liet zich langs zijn mooiste kant zien en het Etbos is een fantastisch mooi, stil en rustig natuurgebied!

Verkoop van kwaliteitsvlees:

rundsvlees, lamsvlees, kalfsvlees

- rechtstreeks van de hoeve aan de verbruiker
- afkomstig van dieren geboren en gekweekt op onze hoeve
- kleine en grotere pakketten verkrijgbaar, alles diepvriesklaar verpakt

Openingsuren

woensdag en vrijdag 16-19h00,
zaterdag 13-18h00 of op afspraak

Contact

Luc en Christine De Vylder - Van Neer
Lindestraat 30 - 9080 Zaffelare
tel. 09 355 17 69 - gsm 0494 81 37 61

De natuur (over)belicht

TEKST: PETER WESEMAEL

Een Italiaanse professor, met de naam Cinzano, bracht een aantal jaar geleden de lichthinder in heel de wereld in kaart. Daarbij ging hij na hoeveel helderder de hemel wordt als gevolg van kunstmatige verlichting. Volgens UNESCO zou dit niet meer mogen bedragen dan 10% van de natuurlijke achtergrondverlichting van de sterren. In Vlaanderen zitten we zo goed als overal met meer dan 300% en bijna de helft van Vlaanderen haalt waarden van meer dan 900%.

En hoewel dit ongetwijfeld ook een indicatie is voor onze welvaart hier, is dit toch niet echt een record om fier op te zijn. De alomtegenwoordige verlichting heeft immers ook heel wat nadelen. Niet alleen voor de mens, maar ook voor de zo al onder druk staande restjes natuur.

Natuurkwaliteit

De natuur is meer dan een optelsom van een aantal planten en beestjes. Het gaat in de natuur vooral ook om de wisselwerking tussen al wat leeft en om de wisselwerking met niet levende elementen. In een gezond ecosysteem zijn die laatste, zgn. abiotische factoren, niet verstoord door de mens. Is dat wel het geval, dan spreken we over vervuiling of pollutie. Naast bekendere vormen, zoals water- en bodemvervuiling, kunnen we dus ook spreken over lichtvervuiling. Die kan omschreven worden als de toename van lichtniveau als gevolg van het gebruik van kunstlicht. We kunnen daarbij twee soorten van lichtvervuiling onderscheiden: ecologische- en astronomische lichtvervuiling. Astronomische lichtvervuiling ontstaat door verlichting die hemelwaarts gericht is. Ze veroorzaakt een hemelglod die de zichtbaarheid van de sterren vermindert. Met ecologische lichtvervuiling bedoelen we

lichtvervuiling met negatieve effecten op flora en fauna.

Duisternis hoort – net als stilte, een propere bodem en schoon grondwater – tot de meest elementaire natuurkwaliteiten. We moeten er dus zuinig op zijn en proberen deze zo weinig mogelijk te verstoren, zeker in natuurgebieden. Duisternis 's nachts hoort bij de natuur en is belangrijk voor dieren. Hoe verder van de evenaar, dus hoe groter de seizoensgebonden lichtverschillen, hoe meer de natuur zich richt op het licht als informatiebron. Licht geeft informatie over de tijd en over de plaats van bevinden. In Noord-Europa is het daarom belangrijk om de natuur zo min mogelijk te verstoren met licht.

Bij (amateur)astronomen was het al langer doorgedrongen dat lichtvervuiling een belangrijke vorm van milieuvervuiling is. Lichtvervuiling vormt dan ook een enorme bedreiging voor de oudste wetenschap die er bestaat. In streken waar geen of nauwelijks lichtpollutie voorkomt kan men met het blote oog gemakkelijk 3000 à 3500 sterren en een indrukwekkende Melkweg zien. In België valt dit terug tot een gemiddelde van 600 sterren, terwijl er in steden als Brussel, Antwerpen en Gent zelfs geen 100 meer te zien zijn. Nu al hebben de meeste mensen nog nooit de Melkweg gezien. In donkere streken is dit nochtans een opvallend lichtgevende band aan de hemel. Omdat een aanzienlijk deel van de sterrenhemel bedreigd is door lichthinder, kunnen onze Vlaamse astronomen nog nauwelijks een waardevolle wetenschappelijke bijdrage leveren en moeten heel wat hobbyisten naar het zuiden van Frankrijk trekken om hun hobby nog ten volle te kunnen beleven.

Omwille van de vele argumenten (zie dit artikel en ook eerdere artikels in onze tijdschriftjes) pleit Natuurpunt Moervaart-Zuidlede er nog steeds voor om langs het toekomstige fietspad geen verlichting te plaatsen ter hoogte van het Heidebos. Wij hopen nog steeds dat er aandacht is voor onze argumenten. Zo hopen we nog een klein stukje duisternis over te houden.

*De omvorming van spoorweg naar fietspad
Foto: Griet Buyse*

Net zoals de maatschappij investeert in het behoud van natuur, landschap en stilte, dienen we ook wat overblijft van het nachtelijke landschap te beschermen. Dit wordt ook al onderkend door Unesco, die stelt dat zowel de plaatsen van moderne astronomie als plaatsen gebonden aan sterrenkunde uit het verleden dienen beschermd te worden, net als de sterrenhemel zelf. De sterrenhemel is immers van groot belang voor het culturele erfgoed van de mensheid. Zonder dat we in staat zouden geweest zijn sterren te zien zoals dit was in het verleden zou onze cultuur er zeker anders uit gezien hebben. Denk maar aan Van Gogh en Picasso, die zich voor een groot deel van hun werken lieten inspireren door de pracht van de sterrenhemel.

Lichthinder en planten

Er is nog niet veel veldonderzoek gebeurd naar de invloed van lichtvervuiling op wilde planten. Grootschalige effecten van lichthinder zijn daarbij nog niet vastgesteld. Vermoedelijk is de intensiteit van de meeste lichtbronnen hiervoor te beperkt. In vergelijking met daglicht worden bij buitenverlichting immers relatief lage verlichtingsniveaus gebruikt. Planten die in de onmiddellijke omgeving van een sterke lichtbron groeien, kunnen echter wel gevolgen ondervinden. Voor het proces van fotosynthese en dus voor hun groei, zijn planten immers afhankelijk van licht. Ze beschikken dan ook over speciale moleculen, de fotoreceptoren, om licht te meten. Die detectoren

kunnen op hun beurt allerlei activiteiten, zoals kieming, ontvouwing van nieuwe bladeren, doorbreking van winterrust en het transport van plantenhormonen beïnvloeden. Zo zien we dat loofbomen die vlakbij een straatlantaarn staan in de herfst langer hun bladeren houden dan bomen die 's nachts niet verlicht worden. Hierdoor is de kans op vorstschade voor deze bomen groter. Vooral voor jonge bomen is dit een gevaar. In het voorjaar kan teveel licht er dan weer voor zorgen dat gewassen te vroeg in bloei komen. Ook dan lopen ze meer kans op vorstschade.

Van een aantal landbouwgewassen is geweten dat ze dagelijks een donkere periode nodig hebben om zich normaal te ontwikkelen. Tomaat en aubergine kunnen groeistoornissen vertonen als ze geen dagelijkse donkere periode van ongeveer 4 uur doormaken. Ook aardbeien hebben een donkere periode nodig om in bloei te komen en vruchten te vormen. Bij hopplantages in West-Vlaanderen heeft men gemerkt dat hop aan de rand van de plantage veel schade kan ondervinden van lampen die een aangrenzende weg verlichten. Het rijpen van de hop verloopt trager in een verlichte omgeving. Om dit te verhelpen heeft men besloten om gedurende bepaalde periodes van het jaar de verlichting in de omgeving te doven.

Restaurant De Moervaarthoeve

Peene 5b
9185 Wachtebeke
09 342 77 61

Welkom in De Moervaarthoeve!

Geopend van woensdag tot en met zondag.
Gesloten op maandag en dinsdag.

Speelhoek en speeltuin, terras en tuin.

Ligging dichtbij het Heidebos.

Lichthinder en vogels

Tal van vogelsoorten trekken 's nachts. Maan en sterren vormen voor hen een belangrijk oriëntatiepunt. Lichtvervuiling kan die oriëntatie in de war sturen. Zeker bij slechte weersomstandigheden (bijv. mist) zullen vogels snel geneigd zijn naar kunstmatige lichtbronnen toe te vliegen. Er werd al meermaals vastgesteld dat vogels boven steden in kunstmatige lichtbundels gevangen geraakten. Uit onderzoek in Noord-Amerika werden is gebleken dat verlichte wolkenkrabbers zeer veel slachtoffers maken.

In Nederland werd dan weer de invloed van wegverlichting op het nestgedrag van de Grutto bestudeerd. De Grutto werd gekozen als gidsoort voor weidevogels in het algemeen. Wegverlichting blijkt een duidelijk negatieve invloed te hebben op de geschiktheid als broedterrein. Die invloed kan zich uitstrekken over enige honderden meters afstand van de verlichting. Er werd ook vastgesteld dat de vogels die als eerste beginnen te nestelen, hun nestplaats verder van de lichtbron af kiezen dan vogels die later gaan nestelen.

Bij de roodborst werd verstoord zanggedrag, gebrek aan slaap, verstoord bioritme, verstoord metabolisme en een verstoorde broedcyclus vastgesteld.

Roodborst - Foto: www.vogelvisie.nl

In Groot-Brittannië werd dan weer opgemerkt dat kleine zwanen in een sterk verlichte omgeving ook 's nachts verder voedsel zoeken in plaats van te slapen. Het gevolg was dat het vetgehalte van de Kleine zwanen in de meer verlichte gebieden sneller toenam, zodat deze vogels vroeger dan normaal klaar waren om de terugtrek naar de broedgebieden aan te vatten. Die terugtrek vroeger aanvatten heeft echter weinig zin. Als de Kleine zwanen vroeger in Siberië arriveren treffen ze daar nog sneeuw en ijsmassa's aan.

Lichthinder en insecten

Ook verschillende insecten kunnen last hebben van licht-hinder. Dit is het best bekend bij nachtvlinders, waar het merendeel van de bij ons voorkomende vlinders (meer dan 2400 soorten) toe behoort. Nachtvlinders worden aangetrokken door licht van bv. straatlantaarns en blijven daar vaak uren ter plaatse. Ze zijn dan niet bezig met de dingen die ze normaal wel zouden moeten doen, zoals voedsel zoeken, paren of eitjes afzetten. Als je weet dat de meeste nachtvlinders gemiddeld slechts een tiental dagen als 'vlinder' doorbrengen voor ze sterven, dan betekent een nacht rondhangen bij kunstverlichting in de eerste plaats verlies van kostbare tijd. Daarnaast lopen ze er ook meer risico om opgepeuzeld te worden door vleermuizen.

Voorale kleine nachtvlinders kunnen ook rechtstreeks gedood worden door sterke lampen. Als de insecten via kleine openingen of spleten in een verlichtingsarmatuur terecht komen geraken ze er vaak niet meer uit. Bovendien kunnen ze dan ook sterven door verhitting.

Glimwormen zijn geen wormen, maar kevers die in hun achterlijf een lichtorgaan bezitten. In dit orgaan vindt een biochemische reactie plaats waarbij energie vrijkomt in de vorm van licht. In de paartijd zit het vleugellose vrouwtje stil en verspreidt het een groenig licht. De rondvliegende mannetjes worden door die lichtsignalen aangetrokken.

De achteruitgang van deze unieke insecten heeft waarschijnlijk verschillende oorzaken, maar lichtvervuiling speelt daarbij mogelijk een belangrijke rol. Te felle straatverlichting kan immers een afstotend effect hebben op mannetjes. Ook een mogelijk aanlokkend effect vanop grotere afstand kan nefast zijn als mannetjes zo weggezo-gen worden van de populatie met vrouwtjes. Dikwijls worden vrouwtjes gevonden onder straatlantaarns. De mannetjes kunnen hier het groenige licht van de vrouwtjes blijkbaar niet onderscheiden en zo komt het dus nooit tot voortplanting.

Ook bij andere insecten die 's nachts actief zijn, zoals sommige lieveheersbeestjes, aaskevers, meikevers, boktorren, wantsen en gaasvliegen zijn effecten van lichtvervuiling vastgesteld. Een Duitse studie uit 2003 schatte dat een straatlantaarn gemiddeld 150 insecten per nacht doodt.

Lichthinder en vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn nachtactief. Overdag houden ze zich schuil op donkere plekjes (in holle bomen of onder daken), om na het invallen van de schemering uit te vliegen om op insecten te gaan jagen. Het moment van uitvliegen wordt in belangrijke mate bepaald door de lichtintensiteit. Verlichting in de omgeving van een vleermuiszschuilplaats beïnvloedt het moment van uitvliegen: in verlichte omgeving vertrekken de vleermuizen later op jacht. Niet zo best voor die vleermuis omdat net in de uren na het invallen van de duisternis de meeste insecten actief zijn. Later op de avond, wanneer de temperatuur daalt, daalt ook de insectenactiviteit. Door later uit te vliegen zien de vleermuizen hun jachtijd ingekort.

Een aantal soorten vleermuizen zijn uitgesproken lichtschuw. Een algemeen voorbeeld hiervan is de Water-vleermuis, die laag boven het wateroppervlak van vijvers jaagt. Wie een felle zaklamp op een jagende watervleermuis richt, zal merken dat dit diertje zo snel mogelijk wegdraait en de lichtbundel ontwijkt. In een recente studie werd aangetoond dat ook op de aanvliegroute (tussen schuilplaats en jachtplaats) lichtbronnen ontweken werden. Voor dergelijke lichtschuwe soorten kunnen verlichte straten dus een ware barrière vormen. Verlichte natuurverbindingselementen (verlichting langs dreven, bosranden, waterlopen) zijn voor de meest zeldzame soorten dan ook bijzonder nefast.

Andere soorten vleermuizen, zoals de dwergvleermuis, worden eerder aangetrokken door verlichting en zijn hierdoor in zekere mate bevoordeeld. Zij kunnen immers genieten van een verhoogd voedselaanbod rond straatverlichting. Verlichting in de buurt van een natuurgebied kan er zo voor zorgen dat de natuurlijke evenwichten tussen soorten worden gewijzigd. Een mogelijke toename van lichttolerante soorten gaat dan gepaard met een afname aan lichtschuwe soorten.

Foto: Natuurpunt

Lichthinder en andere dieren

Ook bij o.a. ree, bosmuis, watervlooien, kikkers, padden en zeeschildpadden werden al invloeden van lichthinder onderzocht en werden negatieve effecten vastgesteld. Maar het onderzoek naar lichthinder staat eigenlijk nog in de kinderschoenen. De ecologische gevolgen van lichthinder zijn daarom nog grotendeels onbekend. Maar uit wat nu al bekend is blijkt al duidelijk overmatige verlichting zo veel mogelijk moet vermeden worden, zeker in de buurt van natuurgebieden.

Beleid rond lichthinder

In de Vlaamse milieuwetgeving (Vlarem) zijn een aantal algemene bepalingen i.v.m. lichthinder opgenomen. Deze bepalingen zijn vooral bedoeld om hinder voor omwonenden van een bedrijf en om astronomische lichtvervuiling te vermijden. Voor de beperking van ecologische lichtvervuiling is er nog geen specifieke wetgeving voorhanden. Het Platform Lichthinder (BBL, VVS en Preventie Lichthinder vzw) ijvert reeds enkele jaren voor een doelmatige aanpak van lichtverontreiniging en lichthinder. Vooral rond openbare verlichting (voor een groot deel de bevoegdheid van de lokale overheid) valt er nog heel wat te doen. Indien het de overheid echt menens is met een beleid voor bescherming en verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap zou ook het aspect lichthinder een belangrijke rol in dit beleid moeten spelen. Daarbij kan een voorbeeld genomen worden aan het Nederlandse Rijkswaterstaat, die een 'nee, tenzij'-beleid inzake wegverlichting in natuurgebieden hanteert. De noodzaak van verlichting ten behoeve van de verkeersveiligheid moet er steeds goed worden afgewogen tegen mogelijk negatieve gevolgen voor landschap en fauna. Daar kunnen de lokale overheden in onze regio dus zeker nog inspiratie opdoen. De aanleg van het fietspad op de oude spoorweg Moerbeke-Zelzate wordt in elk geval een interessante testcase voor de geloofwaardigheid van het lokale natuur- en milieubeleid.

Meer info

www.lightpollution.it/dmsp
www.youcanseethemilkyway.com
www.preventielichthinder.be/kadervorming/Syllabus_Kadervorming_Lichthinder.pdf
www.gezondheidsraad.nl/nl/taak-werkwijze/werkterrein/gezonde-leefomgeving/hinder-van-nachtelijk-kunstlicht-voor-mens-en-natuur
www.milieurapport.be/upload/main/themabeschrijvingen/Themabeschrijving_lichthinder_TW-red.pdf
www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/lichthinder

Natte voeten in de Reepkens

TEKST: FRANS GORIS FOTO'S: THIERRY VAN DRIESSCHE

Het is een warme zonnige lentedag, boven ons een helblauwe lucht enkel beschreven met wat witte vliegtuigstrepen. Wielrennenminnend Vlaanderen zit thuis naar Parijs-Roubaix te kijken, maar wij verzamelen aan de Schooteveldstraat voor een wandeling door de Reepkens, met Ingrid als gids. Iedereen is degelijk gelaarsd om geen natte voeten te krijgen in dit wat ondergelopen stukje natuur langs de Moervaart.

Over zandbijen en proven van propolis-ethanol

Aan de verzamelplaats wordt onze aandacht onmiddellijk getrokken door een variëteit aan zandbijen in de wegberm. Bruine, zwarte, rode, klein en groot, ze wriemelen rustig langs en door elkaar in de lage begroeiing en in hun zandholletjes. Het zijn solitaire bijtjes die al vroeg op het jaar actief zijn. Onmisbaar en onschuldig, ook al omdat ze niet steken. Ze maken hier gangetjes in het zand om eitjes in te leggen samen met klompjes stuifmeel.

Op onze weg naar het bos stoppen we even onder een populierenaanplanting. Het is de tijd dat die hun mannelijke bloemkatjes laten vallen. We ruiken er eens aan. Ingrid maakt een link met de bijtjes, want die halen hier een soort kleverig hars uit dat ze gebruiken om hun woonst te ontsmetten. Het is

'propolis', waarvan de bijen een dun laagje aanbrennen op de raten en kastwanden. Imkers lossen het op in ethanol, mengen het met wat honing om zo een middeltje te maken dat bacteriële ontstekingen zou helpen voorkomen of verlichten. We proeven allemaal eens van zo'n propolis-ethanol preparaat. Het is misschien wel gezond, maar afgaand op de reacties is het toch niet zo smaakvol...

Klauteren door het broekbos

Dan stappen we het broekbos in. Gelukkig heeft het de laatste weken niet veel geregend en vinden we een ondiep waadbaar pad richting Moervaartoever. Het is wat over en door omgevallen bomen klauteren, en vooral oppassen dat je niet struikelt. Enkelen van ons hebben, als souvenir, wel wat grote klis mee aan hun kleding. Aan de Moervaartoever zien we ook enkele oversteekplaatsen – allicht maken reeën hier hun overtocht richting Puyenbroeck en vice versa. Het onderwerp van corridors tussen de verschillende ons nog resterende natuurgebiedjes komt hier ter sprake. De wandelaars zijn er wel voor te vinden, maar of het haalbaar is lijkt nog een zaak waarvoor voldoende steun vereist zal zijn.

We waden dan door het riet langs de vaart. Opvallend is dat er dit jaar weinig watervogels te zien zijn.

Zijn er hier te veel predatoren, is het een slecht moment, of zijn er gewoon echt minder? Buiten een paar opvliegende fazanten, wat waterhoenen op de Moervaart en een paar eenden op het aangrenzend weiland is het opvallend stil. Ingrid probeert met haar smartphone nog een blauwborstje te lokken (wat ze de dag ervoor nog gezien had), maar die gaf ook niet thuis.

Bij het verlaten van het riet, passeren we een poel met kikkerdril en gaan dan via het stuk met inheemse boomaanplant verder langs een dreefje richting vertrekplaats. In dat dreefje groeit de winterpostelein welig. "Goed in een slaatje voor wat extra vitamine C".

Geen van ons heeft bij aankomst natte voeten, dankzij een door de gids goed uitgekiend pad. Aan de zandberm staren we nog wat naar de wonderlijke immer bezige zandbijtjes...

SLEEPY SLAAPCOMFORT OP MAAT VAN ELKE SLAPER

"Was alles maar zo instelbaar
als een bed van Ergosleep®"

**KOM LANGS EN
ONTDEK GRATIS
UW SLAAP-DNA®**

Iedereen heeft een ander lichaam. Daarom biedt Sleepy u een persoonlijke slaapprobleemoplossing: een Ergosleep® boxspring, helemaal in lijn met uw SLAAP-DNA®. Niet alleen mooi, maar vooral ook uniek en in een handomdraai afgestemd op uw lichaamsprofiel.

ERGOSLEEP®
IN LIJN MET UW SLAAP-DNA

Exclusief bij
Sleepy®
het leven is beter in een Sleepy bed

Sleepy GENT-OOSTAKKER

Antwerpsesteenweg 1124 • 9041 Gent-Oostakker

Aan afdeling 3 van de R4, richting Zelzate • Tel. 09/355.98.01

Di-Vr: 9u30-18u30 • Za: 9u30-18u • Zo en Ma: gesloten • Open op afspraak.

Activiteiten van NP Moervaart-Zuidlede

Zondag 14 juni

De Turfmeersen op z'n zondags

Zaterdag 20 juni

Midzomernachtwandeling in het Heidebos

Zondag 12 juli

BIG JUMP

Spring mee in de Moervaart voor properder water.

Laatste Big Jump!!!

Juli- september

FIETSZOEKTOCHT

Zevenkerkentocht. Veel instapplaatsen.

Kijk op pagina 8 voor meer info of op www.heidebos.be

Reserveer nu al in je agenda: zaterdag 5 september: Nacht van de Vleermuis

natuur- en dieetvoeding
't lang leven

't lang leven te Lochristi is de speciaalzaak voor :

- dieetvoeding
- natuur- en biologische voeding
- voedingssupplementen

verzorgingsproducten op natuurlijke basis

Openingsuren: 't lang leven is open van maandag tot en met zaterdag

(woensdagnamiddag en zondag gesloten)

Contact: Sofie Van Slycken, Dorp West 1, 9080 Lochristi,
09 355 09 65, tlangleven@telenet.be

Leuke cadeautips!